

Proč jen jsem tehdy nebyl kurva, mohl jsem se dnes mít jak prase v žitě...

Zamýšlím se rád, protože vždycky z toho vznikne nějaká blbost.

Dnes jsem se zamyslel, když v slavnostní den výročí vzniku republiky duněl z rozhlasu hlas Fredyho Strejčka, mně důvěrně známého interpreta poezie, dnes kupodivu bez náznaku nutkání ke zvracení, typického to znaku jeho přednesu. Hladce z něj vyhrzela báseň Viktora Dyka – Píseň noci 29.října. Obzvláště mi utkvěly v paměti dva poslední verše básníkovy:

„Poslyšte výkřik z básníkova hrdla.

Boj teprve nám...

(následovala významná pauza porušující rytmus verše)

... nastává.“

Pojídal jsem přitom svoji vinnou klobásu s brambory, co žena připravila ke svátečnímu obědu namísto řízku (ten přijde příliš draho a je pro mne jedovatý, protože je prasečí, a prase zůstane prasetem, i když je ve výsledku zdánlivě libové) a dumal jsem o Alfrédovi. A tady začala ta moje dnešní úvaha, která by mohla být nactiutrhačná, kdyby bylo cti.

Ted' tedy sedím a sumarizuji. Na okně se poflakuje po skle tučná moucha masařka, nebzučí, neobtěžuje, otravuje jen svojí nevábnou existencí. Inspirován snažím se formulovat.

Chápu, že každý se snaží živit svojí profesí. Zažil jsem u leckoho leccos. Ale nemohu si pomoci: jsou témata, od kterých by měl být člověk nalomeného charakteru hnán bičem. A onen Dyk je jedno z oněch témat. Interpret, jehož krycí jméno důvěrníka StB se 43 záznamy bylo Maratonec (měl by si ovšem zažádat o opravu data narození: není narozen 4.11.1941, ale 24.11.! – a pak v tom nemají mít bordel...), nemá morální právo brát si do úst slova této básně. A už vůbec ne říkat ji, byť s výbornou výslovností a dunivým 2. hlasem operetního pěvce, v den státního svátku. Ztrapněn procítěnou interpretací bolševických básníků za totality (jistě – byli i jiní, ale na těch bylo poznat, že tak činí z donucení, bez onoho planoucího zraku!), zesměšněn účastí na bolševických estrádách, které nebylo nutno brát, otravující veřejnost šmiráckými zájezdovými pořady s Jiřinou Švorcovou, měl by mít v sobě sdostatek slušnosti a nechat na pokoji témata, která tak špiní svým jménem. Popřevratovou náboženskou konverzi chápu: má za sebou svoji soukromou lidskou tragédii, která jej k tomu opravňuje.

Dojímá-li se dnes nad svojí láskou k poezii, jak chce vysvětlit její zruďnou variantu za bolševika, kdy místo lásky lze mluvit jen o kurvení.

Druhým vejlkem, který mi rovněž často tane na mysli, je jistý Karel Bělohradský. Krycí jména má dokonce dvě: Karel a Špičák. Typ spolupráce pak značně květnatý: důvěrník, agent, tajný spolupracovník. Narozen 7.11.1943.

Byl mi dosazen ředitelstvím podniku Spektrum, pod které spadal v r.1968 a dále náš Orfeus na Malostranském náměstí (dodnes je rudý, ale jen jako Rubín, od 72., kdy byl starý Orfeus na zákrok sovětské ambasády zlikvidován, my vyhnáni a nahrazeni – vedoucím se stal okraják Zdeněk Potužil, nar.25.8. (černý humor: mám svátek) 1947, krycí jméno Bílý, Rubínek, typ spolupráce: agent, tajný spolupracovník).

Bělohradský dělal v Orfeovi barmana. Chtěl ovšem i hrát. Na což neměl, protože byl absolutní dřevo a ač mohutného vzrůstu, hlas kastráta. Mstil se mi za to udáním na ředitelství (bez politického kontextu, prostě navíc, z pilnosti), že zásadně hrajeme hry, ve kterých ležím v posteli se ženskými a uváděl ještě i nějaké jiné důvody, ale tenhle mi utkvěl v paměti, a taky že jej nechci obsadit. A začaly ztrácet se tam věci: gramofon co jsme nafasovali, magnetofon aj. To jsem musel zaplatit. Policajti pochopitelně nic nezjistili. I když jsem se jim svěřil se svým podezřením. V tom byli stejní jako ti dnešní.

A pak se činil i pro ty naše estébáčky. Což jsem ovšem tehdy ještě nevěděl.

Po letech, ale ještě pořád za bolševika, to už byl Orfeus vysídlen tuším asi po čtvrté, tentokrát na Dobešku, jsme s Irenou Hýskovou dostali docela hezkou čurdu ve filmu Chuť medu. Osobitě jsme pojednali výstup z Jiráskovy Lucerny. Ale filmaři to nějak, jak se ukázalo, poničili, a naše scéna se musela natočit znovu. Neměli jsme nikoho na hlídání tehdy malinké Lucie, ale pak se to nějak vyřešilo. Hýsková se při dovozu na místo činu – vezli ji z Mnichova Hradiště – zmínila panu šoférovi, jaké měla těžkosti s hlídáním a ten dobrý muž jí řekl, že by holku tu chvíli klidně ohlídal. Onen dobrák byl Karel Bělohradský. Asi by se divil, kdyby věděl.

Mezitím pronikl mezi čurdaře, když se stal řidičem na Barrandově. A tak jsem ho občas tu a tam zahlídnul ve filmech a v televizních inscenacích. Protekci musel mít těžkou, protože se nezměnil: dřevo zůstalo dřevem. Trochu mne nadzvedlo, když v protikomunistické Zdivočelé zemi hraje jakéhosi komunistického přiblíka. A v Ošklivce Katce, do které jsem se přimotal i já, byť ne vlastní vinou, hle – taxikáře. Do držky mu dát nemohu, je větší, já starý, ale říkám si jestlipak to v branži vědí, koho přiživují, aby neumřel hladu?

Opravdu – nejsme jako oni.

A to právě je na posrání.

Jen jsem rozsvítil žárovku, jen co se kolem mne oteplilo, už moucha masařka přestala ložit po okenním skle, lítá kolem, hnusná, čilá a otravná. Jakoby tušila, že ji nesvedu zabít.